

Social innovation inden for tilvejebringelse af serviceydelser: Nye partnere og strategier

Resumé

Indledning

Denne rapport præsenterer resultaterne af et forskningsprojekt, der har set nærmere på nye partners involvering i social innovation – navnlig arbejdsmarkedsparter, civilsamfund og svagt stillede i samfundet. I relation til dette projekt defineres “social innovation” som nye idéer (produkter, tjenesteydelser og modeller), der samtidigt løser samfundsmæssige udfordringer, imødekommer sociale behov og skaber nye sociale relationer blandt de involverede grupper. I social innovation kan indgå aspekter som ny deltagelse i beslutningsprocessen, tjenesteydelser, der påvirker specifikke målgruppers sociale situation (uanset om de leveres på et kommercielt grundlag eller ej) og ændringer i sundhedsordningerne. Social innovation indgår som en del af den kulturelle udvikling og forandringerne i samfundet.

Forskningen blev gennemført i EU-regi – med særligt fokus på Den Europæiske Socialfonds (ESF) rolle i social innovation – og i seks medlemsstater: Østrig, Bulgarien, Irland, Italien, Polen og Sverige. Undersøgelsen analyserede innovationskulturen og den sociale partnerskabskultur i de enkelte lande og i hvilket omfang, de nationale politikker er blevet påvirket af EU's politik. Forskningen omfatter ligeledes tre casestudier i Irland, Slovenien og Sverige, der præsenterer initiativer, hvor arbejdsmarkedets parter eller de svageste stillede i samfundet har været involveret i udformningen og gennemførelsen.

Formålet med denne undersøgelse er, sammen med en evidensbaseret strategi, at skabe et veldokumenteret grundlag for en politisk debat om social innovation og bidrage til en bedre forståelse af effektive og bæredygtige processer. Undersøgelsen skal også se nærmere på, hvordan social innovation mest effektivt kan støttes i forskellige faser: fra iværksættelse af programmet,

gennem konsistent tilvejebringelse af tjenesteydelser af god kvalitet, til identifikation af god praksis.

Politisk kontekst

Det 21. århundredes sociale og økonomiske udfordringer kræver en ny strategi for analyse og gennemførelse af innovation i almindelighed, og for social innovation i særdeleshed. Social innovation ses i stigende omfang som en måde at kompensere for både statens og økonomiens ineffektivitet, når det drejer sig om både at håndtere afsavn, og de større udfordringer, såsom aldrende samfund og klimaændringer. Det er imidlertid ikke alle nye måder at takle sociale udfordringer på, der er social innovation. På samme måde som tekniske opfindelser først betragtes som opfindelser, når de bliver egnede til salg, skal social innovation kunne give bæredygtige fordele for dens brugere.

Social innovation er i dag et centralt punkt på EU's politiske dagsorden. Europa 2020-strategien for vækst omtaler specifikt social innovation. To af denne strategis vigtigste initiativer er den “Europæiske platform mod fattigdom og social udstødelse” og “Innovation i EU”.

Social innovation ses i stigende omfang som et værktøj, der skal være med til at opnå de centrale målsætninger, som Europa-Kommissionen har fastlagt i sin meddelelse om den sociale investeringspakke, “Sociale investeringer i vækst og samhørighed”.

Nøgleresultater vedrørende nationale programmer

Inddragelsen af arbejdsmarkedets parter og ikke-statslige organisationer (ngo'er) i udformningen og anvendelsen af social innovation varierer i de seks undersøgte lande, og det samme gælder for

forståelsen af begrebet. De vigtigste områder af interesse for analysen var programmer og initiativer inden for den politiske trekant "beskæftigelse-uddannelse-socialpolitik".

Flertallet af socialt innovative programmer og initiativer betales af ESF. Det kan være, fordi disse programmer passer ind i en fælles struktur og konstant overvåges. Der eksisterer socialt innovative projekter uden for ESF's regi, men de "markedsføres" ofte ikke som "social innovation".

Arbejdsmarkedets parter er – med nogle få undtagelser – ikke helt klar over, hvad der forstås ved social innovation. Nogle af dem er imidlertid på individuelt grundlag engageret i at fastlægge og fremme sociale innovationer, der forbedrer vilkårene for marginaliserede grupper, f.eks. personer, der står uden for arbejdsmarkedet.

Ngo'er gennemfører ofte sociale innovationer, selv om deres bidrag til udformningen af programmer for det meste er uformelle. Civilsamfundet eller den frivillige sektor er ikke formelt involveret i ESF på EU-plan.

Dem, der arbejder i den frivillige sektor, forbinder generelt det sociale innovationsbegreb med ESF, navnlig i relation til arbejdet med samfundets svageste stillede grupper. Dem, der repræsenterer arbejdsgiverorganisationer, forbinder primært begrebet med "socialt iværksætter".

Resultater af casestudierne og politiske anbefalinger

Definitionens relevans – Partnerne i casestudierne fokuserede ikke på definitionen af social innovation. Det var ikke social innovation som sådan, der var drivkraften bag eller udgangspunktet for oprettelse af initiativet. Dette bekræftes af konklusionerne af den analyse, der blev gennemført i de seks lande, og som pegede på, at initiativer med en direkte reference til social innovation for det meste kan findes inden for rammerne af ESF. På grund af den brede definition af begrebet kan mange forskellige projekter betragtes som social innovation.

Reaktioner på udfordringen/problemstillingerne –

Det gennemgående tema for de enkelte projekter er, at de reagerer på lokale udfordringer i stedet for at passe sig ind i en bredere sammenhæng. Dette synes at antyde, at der kunne skabes et miljø, der er befordrende for flere af den slags bottom up-initiativer, hvor man beskæftiger sig med problemstillinger, der endnu ikke er nået frem det øverste beslutningslag.

Afhængighed af enkeltpersoner –

Engagementet og entusiasmen hos de mennesker, der er involveret i at skabe og gennemføre programmerne, fandtes at være en afgørende faktor. Imidlertid kan denne afhængighed af bestemte enkeltpersoner svække projektets bæredygtighed, såfremt der sker ændringer i ledelsen. Stærke forbindelser med andre aktører og strukturer kunne give disse enkeltpersoner den støtte, de har behov for, og hjælpe dem med at etablere et stærkere grundlag for, at disse projekter kan få en længere levetid.

Bæredygtighed –

Når individuelle projekter indgår i en større og mere struktureret sammenhæng, kan der sikres bæredygtighed på lang sigt. Der bør imidlertid findes en balance, der tillader en vis fleksibilitet ved aktiviteter i lille skala.

Aktørernes involvering –

Eftersom forskellige grupper er involveret, skulle det indebære en bedre forståelse af behovene hos dem, der nyder godt af disse projekter. Dette samarbejde vil også hjælpe begge parter med at gøre deres forventninger mere realistiske.

Bedre evaluering –

Mens der er et stigende krav om, at projekter skal indeholde et sæt af målsætninger, synes der at være en manglende fokus på at evaluere dette korrekt i programmer i stor skala. Der skal gøres mere for at sikre en systematisk evaluering af disse initiativer.

Bedre finansiering –

Mange af programmerne er engangsprogrammer eller har form af projekter, samtidig med at de forsøger at sikre en langsigtet virkning. Finansiering bør følge en mere forudsigelig og bæredygtig vej. Derudover bør der undersøges nye måder at sikre yderligere privat finansiering på.

Yderligere oplysninger

Rapporten *Social innovation in service delivery: New partners and approaches* (Social innovation inden for tilvejebringelse af tjenesteydelser: Nye partnere og strategier) findes på <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1354.htm>

Yderligere oplysninger fås ved henvendelse til Anna Ludwinek, forskningsmedarbejder, på alu@eurofound.europa.eu